

якого здійснюється створення цього образу, і творцем, який презентує свій продукт творчості.

Як висновок важливо сказати, що переваги використання засобів театрального мистецтва такі: залученість клієнта до створення мистецького продукту, мотивація виходу на сцену – забезпечують найбільшу включеність людини до створення мистецького продукту, що в свою чергу є більш результативним, аніж звичайний тренаж.

Засоби театрального мистецтва є багатограними, саме завдяки цьому, вони дають можливість різнобічного впливу на розвиток особистості, незалежно від нозології.

Напрацьований досвід зарубіжних фахівців, спроби імплементації їх досвіду доводять, що використання мистецьких технік в роботі з людьми з інвалідністю є перспективним та позитивно впливає як на фізичний, так на інтелектуальний та духовний розвиток даної категорії людей.

Використання мистецьких технік в соціальній роботі з людьми з інвалідністю, сприяє соціальній інтеграції та включенню людини з інвалідністю до суспільної взаємодії.

Котломанітова Г. О. (Полтава, Україна)

**ФОРМИ СОЦІАЛЬНОЇ ВЗАЄМОДОПОМОГИ В ГРОМАДІ:
ІСТОРИЧНІ ПАРАЛЕЛІ**

У тезах автор зіставляє різні форми взаємодопомоги й підтримки в українському соціумі історичного минулого із сучасними формами соціальної роботи в громаді, зокрема в умовах російсько-української війни. Зазначено на подібності цих форм при певній модифікації, традиційності та наступності.

Kotlomanitova G. (Poltava, Ukraine)

**FORMS OF SOCIAL MUTUAL ASSISTANCE IN THE COMMUNITY:
HISTORICAL PARALLELS**

In the thesis the author compares various forms of mutual assistance and support in the Ukrainian society of the historical past with modern forms of social work in the community, in particular in the conditions of the Russian-Ukrainian war. The similarity of these forms with a certain modification, traditionalism and continuity is noted.

Система взаємодопомоги й взаємопідтримки завше була характерною для українського суспільства. З найдавніших часів і до сьогодні українці не полишають напризволяще своїх співвітчизників, які потрапили в скруту, потерпають від неволі.

Ставлення до ближнього, як до себе, вибудована на основі християнського світогляду, загальнолюдських цінностей та етичних норм, добросусідські взаємини, загальні інтереси в громаді, схильність до спільного вирішення нагальних проблем, – визначали загальні підходи надання

соціальної допомоги тим, хто потребував сторонньої підтримки, в історичному минулому. У громаді означувалися так звані соціально уразливі групи: люди похилого віку, хворі люди, сироти, удовиці, сім'ї, які втратили годувальника, родини, які потерпіли від стихійного лиха, неврожаю, пожежі тощо. Важливість вирішення нагальних господарських питань, пов'язаних із натуральним господарством, хліборобським способом життєдіяльності, спільним захистом та благоустроєм, – також позначилося на виробленні й узвичаєнні різних форм соціальної взаємопомочі.

Виокремимо кілька типових архаїчних форм групової підтримки. Однією із таких була толока. Це гуртова робота, спільна трудова діяльність членів громади. Разом збиралися для будівництва як окремих хатин, так і громадських будівель – церкви, шпиталю, млина тощо. Спільно і в короткі строки обробляли землю, косили сіно, перевозили збіжжя. Разом будували мости, прокладали дороги, копали криниці, розчищали територію чи готувалися до свят. Слід зазначити, що такі толоки мали як сезонний характер, типові для тієї чи іншої пори року, так і раптовий, за необхідності [1, с. 37]. Ще примітним є те, що вони мали різне цільове призначення: для допомоги конкретній особі чи сім'ї, або загальногромадське призначення. Проводячи паралелі із сучасністю, зазначимо, що ця форма побутує і в наш час, лишаячи свою традиційну назву. Донедавна в українських містах і селах вдавалися до спільного прибирання ландшафтних зон, розчищення річок, пляжів. Це була так звана зелена толока. В умовах російсько-української війни громадські роботи з розчищення, розмінування, спільна відбудова міст і сіл тільки набирають обертів.

Окремою архаїчною формою взаємодопомоги в українських громадах були супряги – спільне використання робочої худоби, господарського реманенту та інструменту. Така економічна модель «взаємовиручки» використовувалася по-різному: або так звана оренда на короткий час, або спільне використання засобів почергово у різних землегосподарств [2, с. 28]. До супряги українські селяни вдавалися і при толоках. У незалежній Україні така економічна форма взаємопідтримки була характерною переважно для агропідприємств та фермерських господарств на основі орендування транспортно-економічних засобів під час сезонних польових робіт. Наразі, в останні воєнні місяці сучасна «супряга» стала поширеним явищем, виконуючи стратегічну місію та соціальні завдання.

Назвемо ще одну форму взаємодопомоги в громаді. Це так звані «помочі», милостиня, пожертва збіднілим особам – удовам, самотнім людям, хворим, калікам, немічним [1, с. 36]. Така благодійна підтримка включала натуральні продукти, збіжжя, харчі, одяг тощо. Узвичаєними були і благодійницькі обіди, харчування знедолених перехожих. Відстежуємо історичну паралель і в сучасних умовах. Українська громада щедра на матеріально-фінансову підтримку й понині. Сьогодні вона має й окрему назву – «донати». Шалений сплеск благодійництва в умовах загострення воєнних дій в Україні став ознакою часу. Окрім задовільнення потреби в

грошах, речах, продуктах харчування, транспортного, військового спорядження, українці долучаються й до донорства крові.

Серед інших форм соціальної роботи в громаді в історичному минулому виокремимо громадську опіку над сиротами. Зауважимо, що сиротами в минувшину називали не тільки дітей, які втратили батьків, а й одиноких дорослих, людей старечого віку, нездатних без сторонньої допомоги вижити, нормально життєдіяти. Історики вказують на різні види такої громадської опіки. Одна з них – «усиновлення» в одній родині. Інша – почергове перебування під опікою в різних сім'ях громади, здатних опікуватися сиротами [2, с. 27]. У сучасній Україні трансформація громадської опіки дітей-сиріт виявляється у функціонування опікунських, прийомних, патронатних сімей, дитячих будинків сімейного типу. Нині, під час російсько-української війни вбачаємо модифіковані форми громадської підтримки знедолених осіб: і дітей, і престарілих людей, навіть окремих сімей, які перебувають в кризовій ситуації.

Загалом, можемо підсумувати: соціальні форми взаємодопомоги в громаді при державній моделі соціальної роботи в Україні лишаються актуальними й дієвими. Вони мають історичну основу, вибудовані на традиційно-звичаєвому устрої української громади, психотипі та менталітеті українців. Архаїчні форми взаємопідтримки трансформуються, зазнають модифікації відповідно соціально-економічних та політичних умов. Маємо осучаснене явище – волонтерство.

ЛІТЕРАТУРА // REFERENCES

1. Горілий А. Г. Історія соціальної роботи: Навч. пос. Тернопіль: Вид-во Астон, 2004. 174 с.
2. Фурман А. В., Підгурська М. В. Історія соціальної роботи: Навч. пос. Тернопіль: ТНЕУ, 2014. 174 с.

Суржанова Ю. О., Лазарева А. О. (Одеса, Україна)

ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ПРОЦЕС СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ У ВП ГО «АСОЦІАЦІЯ ЛГБТ «ЛІГА» У МІСТІ ОДЕСА

Актуальність теми статті обумовлена соціокультурними змінами, які відбуваються в суспільстві, що спрямовані на підтримку представників ЛГБТ спільноти. Технологія, що розкрита в матеріалі статті спрямована на задоволення потреби в безпеці представників ЛГБТ та їх оточення. Ефективність реалізації даної технології представлена в статистичних даних.

Surzhanova Yu., Lazareva A. (Odessa, Ukraine)

TECHNOLOGICAL PROCESS OF SOCIAL WORK IN THE ORGANIZATION OF LGBT ASSOCIATION «LEAGUE» IN ODESSA

The relevance of the topic of the article is due to socio-cultural changes taking place in society, aimed at supporting members of the LGBT community. The technology disclosed in the article is aimed at meeting the security needs of LGBT people and their environment. The effectiveness of this technology is presented in statistics.
